

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

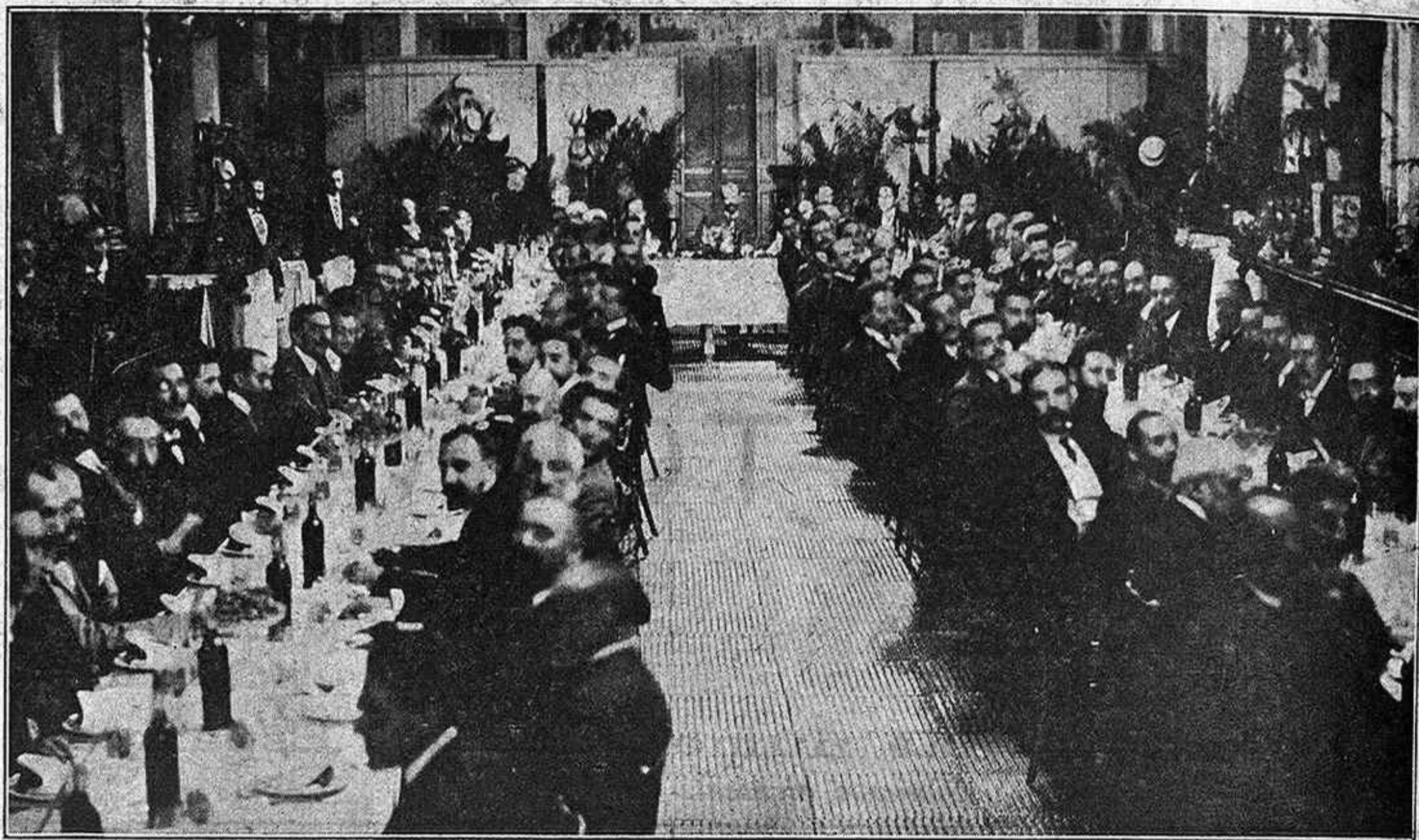
PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger. 5.

LA CREU DE 'N PRAT DE LA RIBA

—¡Ep, no aquí!., A mí pòsimela á n' aquest costat, que soch dels de la dreta.

HOMENATJE Á N'EN GABRIEL ALOMAR

Banquet donat pels seus admiradors en el «Mundial Palace» la nit del dissapte, día 3 del actual.

CRONICA

GABRIEL ALOMAR

A B recansa 'm poso á escriure, segur de que avuy no ha de lluhir gens la meva feyna. Tinch davant dels ulls la poesia que l'Alomar recitá al acabament de la festa de dissapte, y me la veig confrontant á las planas de LA ESQUELLA els paquets de la meva prosa aixarraída. N'hi ha pera sentirse encongit... ¿Qué hi farém? Prenemsho per vía de contrast; y que la cróniqueta, pastada ab menudallas, fassi valdre més las visions maravello-sas que passen per las estrofas inflamadas.

Nit triomfal la de dissapte, á la llum blanca de lluna condensada que las bombas eléctricas espar-gían pel menjador; primera florida de la primavera ciutadana que 'ns hem creat á la tardor. La sala gran, massa gran pera recullir y concentrar las efu-sions; está oberta als vents de la mar, que temperan la xafogor de tanta gent aglomerada, y se 'n empor-tan els tufs de las viandas y dels vins. L'edifici es al mitj del port, fora de Barcelona, dels balcóns se veu blanquejar, á quaranta passas, la carena del va-por mallorquí que se 'n emportará al poeta, tot just arribat. El poeta es un foraster que ha fet escala; es una potencia espiritual de Barcelona, que Barcelona no pot mantenir. El pensament de la separació, que tremola á tots els versos ab els que l'Alomar respón al homenatge, se n'entra furient per totas las portas y esclata ab estridencias que somouhen els murs, quan xiula una locomotora al peu mateix de la porta.

La grandaria de la sala, que á dalt se clou en volta magestuosa, ab la ornamentació un xich carregada dels frisos, engrandeix també l'homenatge. El pitjor dels mals es que las paraulas s'hi perden disoltas á las ressonancias... ¿Qué hi fa? Ens acostarem al poe-ta, l'enrotllarem pera sentirlo...

¡Quína festa més noval! Els convidats afluheixen á colletas d'amichs, y entran al menjador com una joyosa rierada; vorejan las llarguíssimas taulas blan-cas—matisadas de irisacions cristallinas y de colo-raynas de fruytas, de dolsos y de flors—pero á la taula travessera, la de *la presidencia*, no hi ha ningú. ¡No hi ha *presidencial*! Las únicas personas de repre-sentació: els diputats y els regidors republicans que han vingut s'han anat asseyent pels costats. Ni au-toritats, ni senyors vells ab medallas penjadas al coll... Y l'Alomar se queda una estona vagant pera no anarsen á *presidir*, ab una renglera de cadiras buydas á cada costat. A la fi 's decideix cridar gent; omplir la taula sigui com sigui; que sempre estará bé. A la dreta li posan al nostre Miró, encarregat de la dedicació de la festa; á l'esquerra s'hi asseu en Pous, d'*El Poble Catalá* que, ab *La Campana de Gracia*, ha iniciat l'homenatge. ¿No la veyeu la no-vetat de glorificar al poeta foraster, y tan barceloní, al qui molts de sos admiradors no coneixían entre dos escriptors que no han estat may res més que escriptors, que no representan ni dirigeixen cap agrupació... ni tan solament cap periódich?

L'encarregar á n'en Miró la presentalla del ho-menatge crech que ha sigut una mala pensada. Jo 'l conech á n'en Miró y sé que li repugnan las exhi-bicions, ben convenut de que no serveix pera par-lar á la gent. Prou feyna té buscant la manera més pulcra y més justa d'escriure honradament. Se ne-cessitava tota l'afectuosa admiració que l'Alomar li ha inspirat, pera resóldrel á dirla,—á cridarla per-que no se 'l sentía y va haver de baladrejar—davant de tants altres que ho hagueran fet millor. Menos mal que la sinceritat dels sentiments fondíssims brollava,—y per forsa havia d'esser aixís—de las sevas paraulas esmortuhidas, y que 'ls altres las en-devinavan, quant no eran prou claras y expressivas, portats per la impulsió en tots igual, de admiració afectuosa al poeta. Pero tant mateix, un artista del parlar, ben escalfat per la febra tribunicia, hauría estat millor en aquell lloch.

La designació d'en Miró, que ni es orador ni per-

sonatje públich, porta un' altre innovació de la festa. És veritat que 'ls iniciadors eran de la mateixa fusta: els que treballan als dos periódichs que frueixen de la col·laboració assídua del Alomar. Potser en Pous se n' hauria sortit millor, pero pel cas, la substitució no varia el caràcter de la representació personal qu' havia de tenir la festa.

Varen ser els dos periódichs els iniciadors, perque l' homenatge anava, per l' intenció endressat principalment al poeta altíssim; pero, de fet, s' hi associà tanta gent,—ab un' espontania aflluència que 'ns té molt contents,—perque s' estiman y admiran al periodista lliberal, democràtic, al mestre cisellador de prosas; y els que posan també en primer terme el catalanisme, al català, al barceloní eminent desterrat á Mallorca .. que no hi ha patriotas com els desterrats.

En Miró va parlar poch del poeta; ¿per qué, si el poeta 's portava un panegíric incomparable ab las estrofas qu' havia de recitar? Parlá, molt poquet, del escriptor, del pensador lliberal, del generós devot de la justicia... Indicacions, insinuacions, que ja n' hi havia prou pera sugerir als convidats lo que sabían del Alomar; y que no s' havían d' allargar pera no repetir els martiris del *brindis*, estirat en discurs ofenós, treballós, indigest. Las alabansas rasonadas del Alomar s' han de fer en una conferencia ben estudiada, y no pels postres d' un dinar de restaurant.

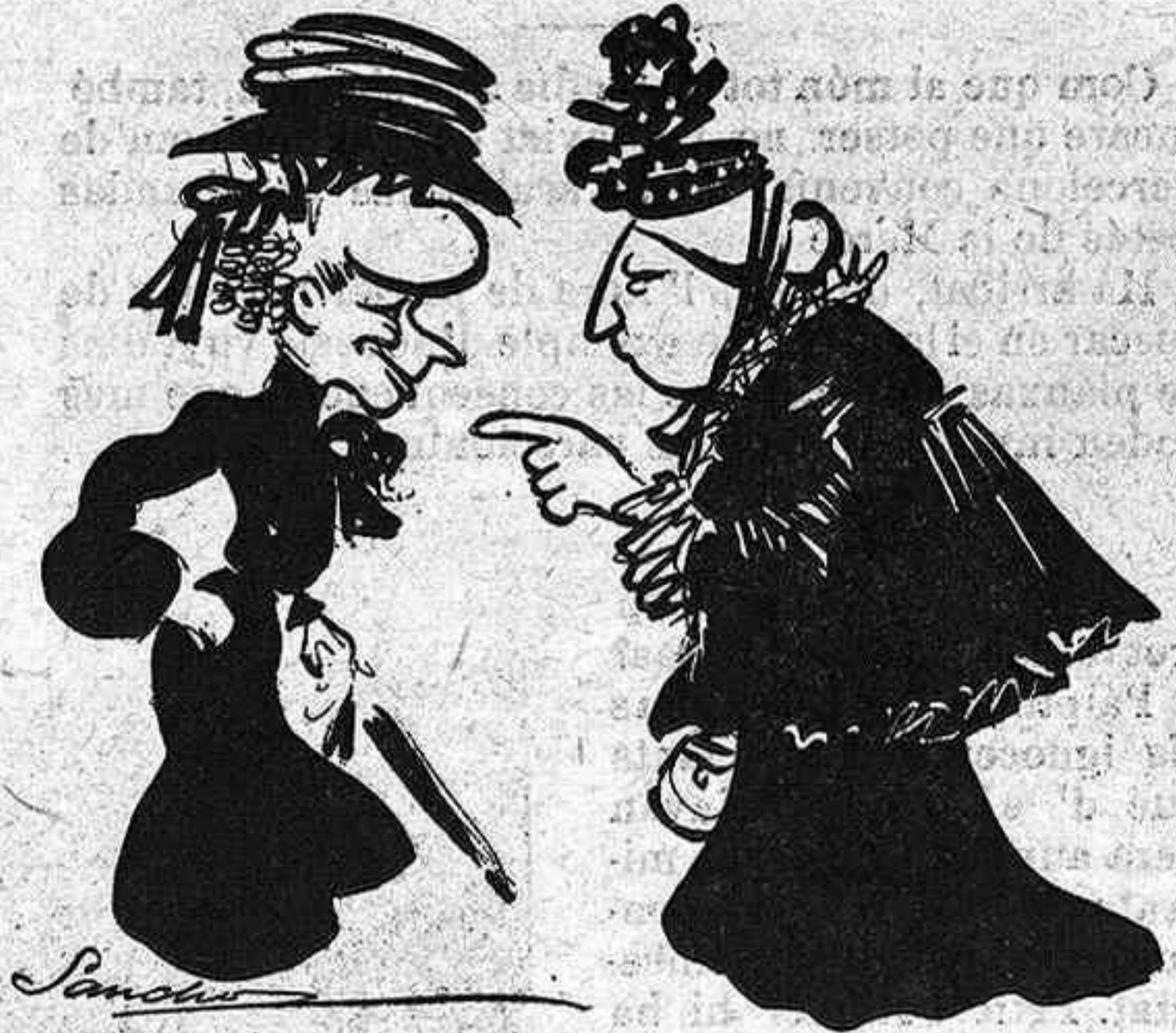
¿Qué os en diré de la poesia recitada pel mestre? Aquí devant la tenniu, que sembla bellugarse ab onadas rítmicas, que trenca la presó de l' estrofa ab flamaradas d' entusiasme, reverbera soleyadas, sotrega com una manufactura, s' obre en perspectives de foscas pobladíssimas, y trompeteja las grans esperansas. Recompensa magnífica del convit, fou també una cosa nova.

L' Alomar, poeta, ha

—Y aixó del bicarbonat, diu que ho trobaré á casa qualsevol adroguer, senyor Doctor?
—Sí, pero no aneu á n' en Vidal y Ribas, que aquests dies está molt amohinat y distret... y potser vos en donaria de més.

AL ENTORN DEL VIATJE

—No ho sé, no, el dia just que arriban...
—Li preguntava perque, si per un casual fós en divendrés, lo qu' es jo no 'ls aniria pas á rebre.

—Es dir que vas posar llums pels seus parents, y per ells, que son més, no ho farás?...
—Veurás, noya,... massa gastol... ¿Per qué no vé tota la familia á la vegadal...

sigut, com devia, poeta civil. La idealisació lírica sublima la predicació del periodista. La ciutat: instrument de l' art, bressol de la futura justicia; y Catalunya, que pera ell fa tot hui ab la ciutat, ab Barcelona. Y ab aixó, la lluyta persistenta, al dia, per la llibertat... ¡Prou ho sabeu, els qui llegiu *La Campana de Gracia*!

En Santiago Rusiñol, que després llegí una excelenta semblansa del Alomar, posa al devant de totas las sevas condicions espirituals, la de poeta. Potser sí; pero avuy per avuy, lo que val més es la seva noble condició de pro-

pagandista de la major llibertat y de la major justicia; y del poeta lo que més remou es el clam de justicia y de llibertat.

El nostre amich Miró glorificá al Alomar poeta y al Alomar polítich lliberal; pero no 'n va tenir prou encare. Ell hauria volgut, ell voldria, que de la bella festa 'n sortissin actes, actes conformes al pensar del Alomar. Y aixó seria sa glorificació engrandida. En Miró 's recordava de que l' Alomar ha demanat actes, y no li ha respost quasi ningú...

Mes, no enterbolím las esperansas resplandentas de la festa. Si no s' hi parlá de la política d' are, ni dels partits d' are; si cap de las representacions socials d' are hi va pontificar... ¡Quí sab! Quí sab si sense adonarsen hem comensat una vida nova.

TULP

Y... PROU

Com que al món tot vé un día que s' acaba, també encare que potser no tan aviat com al bon nom de Barcelona convenia, s' han acabat las desdixadas festas de la Mercé

Ha arribat, donchs, l' hora de passar balans y de buscar en el lamentable exemple d' aquests vuyt días de planxas y criaturadas las conseqüencias que més poden interessar als bons barcelonins.

* * *

¿Quín resultat n' hem tret de las passadas festas?

Pálpinse las butxacas els ignocents comerciants que d' ellas se refiavan pera aumentar els seus migrats ingressos, y responguin després ab tota sinceritat. Petit botiguer hi ha —nosaltres ho sabém— que ab lo que aquests días ha venut de més ni sisquera 'n té prou pera compensar el sacrifici que va fer al suscriure's en las llistas del atolondrat *Sindicato*. Y no son pochs els que de bona gana pendrían que la Junta, reconeixent el seu error, els tornés els quartos que en un moment de distracció varen entregarli.

Els forasters que s' esperavan no han vingut. Y si alguns—molt pochs—s' han determinat á aprofitar els escassos céntims de rebaixa que prenent *ida y vuelta* els ha fet la companyia del ferrocarril, pot tenirse la seguretat de que aquésts lo mateix s' haurían deixat caure per Barcelona ab festas que ab sense.

Que á veure las lluminarias va anarhi numerós públich... Que ni al Concurs de globos ni al *Coso iris* va faltarhi concurrència... Que la nit de la vergonyosa *Marcha de las antorchas* la Rambla va omplirse... ¿Y qué?

Tractantse d' espectacles que no costin un céntim, en una ciutat com Barcelona hi ha gent pera tot. Anuncíhis que demá al passeig de Colón hi haurá una tribu d' húngars adobant calderas ó pentinantse al istil de la seva terra, y ple estaré el passeig tot el día...

¡Reunir milers de personas pera presenciar y fins pera cometre un desatinol.. ¿Qué més fácil, aquí?... ¿Per ventura no hem vist la

Ronda de Sant Antoni ocupada per una multitud, atreta pel desitj de sentir els ruidos misteriosos d' una certa casa? ¿No hi ha hagut en unas memorables eleccions 23,000 personas que han votat á n' en Lerroux?

Queda, donchs, sentat que ni la presencia del públich en determinats espectacles proba res, ni la curiositat demostrada pels barcelonins aquests darrens días lliura al programa del *Sindicato* del merescut anatema ab que totas las personas de bon gust l' han flagellat.

Á CASA 'L SASTRE

—Ara no 'm fassi esperar... Miri que l' haig de menester pel ball de gala...

—Descuydi, senyoret Doba, que si 'l ball es de gala... la meva paraula es d' honor.

Evidenciat el fracàs de las festes y demostrada la ineptitud dels seus espontanis directors, seria veraderament sensible que la lliçó resultés perduda y l'escarment inútil.

No: lo succehit aquest any no pot, no deu repetir-se. Ni las lamentacions del *Sindicato* ni la sospitosa defensa d'alguns diaris ha d'influir poch ni molt en l'ànim de las autoritats, encarregadas de vetllar pel bon nom de Barcelona.

Si l'any que vé, per la Mercé, ó quan sigui, hi ha qui, de bona ó de mala fé, s'atreveix á alsar el pendó de las festes, l'Ajuntament, avans de deixarli donar un sol pas, está en el deber de cridarlo á capítul.

—¿Quí ets tú?—ha de dirli.—¿Quíns títuls tens? ¿Ahónt son els teus plans? ¿En qué has demostrat la teva capacitat? ¿Ab quíns medis contas?

Y sense fer cas de gazetillas redactadas després d'un banquet, ni de jeremiadas bufas ni de bravatas tartarinescas, el Municipi ha d'exigir als iniciadors de la cosa la previa presentació del programa y la completa exhibició del plan de festes y dels recursos de que poden disposar pera realisarlas ab éxit.

No es possible admétreho alló de: «Farém lo que poguem... Segons lo que 's recaudi... A mida que 'ls medis acudeixin anirém desenrotllant y aixamplant els nostres projectes...» No. ¿El programa es digne de Barcelona y 's conta ab elements pera durlo á terme? Endavant las atxas. ¿No ho es ó 'ls medis de que 'ls organiadors diuen disposar son poch segurs ó semblan deficientes? No 's deixa clavar un pal ni colocar una bombeta.

Perque—cal dirho ben alt pera que tothom ho senti—apart del resultat negatiu que, económicament parlant, donan semblants tentativas de festes, hi ha que tenir present la lesió gravíssima que aquestas moixigangas grolleras causan en la naixent cultura del nostre poble.

¿Saben els propulsors de la regeneració de Barcelona que hi ha avuy aquí no poch ciutadans que han trobat acceptables y fins bonicas moltes de las cosas que 'l pobre *Sindicato* ha tingut la mala idea de perpetrar?... Y si ho saben, ¿ja han pensat en lo que aquesta penelopeiana tasca d'educar ab escrits y deseducar ab floretas de paper significa?...

Vingan festes, si es que realment las festes convenen—que aixó encare está per resoldre;—pero miri's bé avans cóm y en quína forma han de realisarse.

No olvidém que tota la labor que un Lluís Zulueta, un Eduard Marquina, un Gabriel Alomar fan en tres mesos, queda desfeta y inutilisada en vuyt díes de *Sindicato de iniciativa*.

A. MARCH

BRINDIS

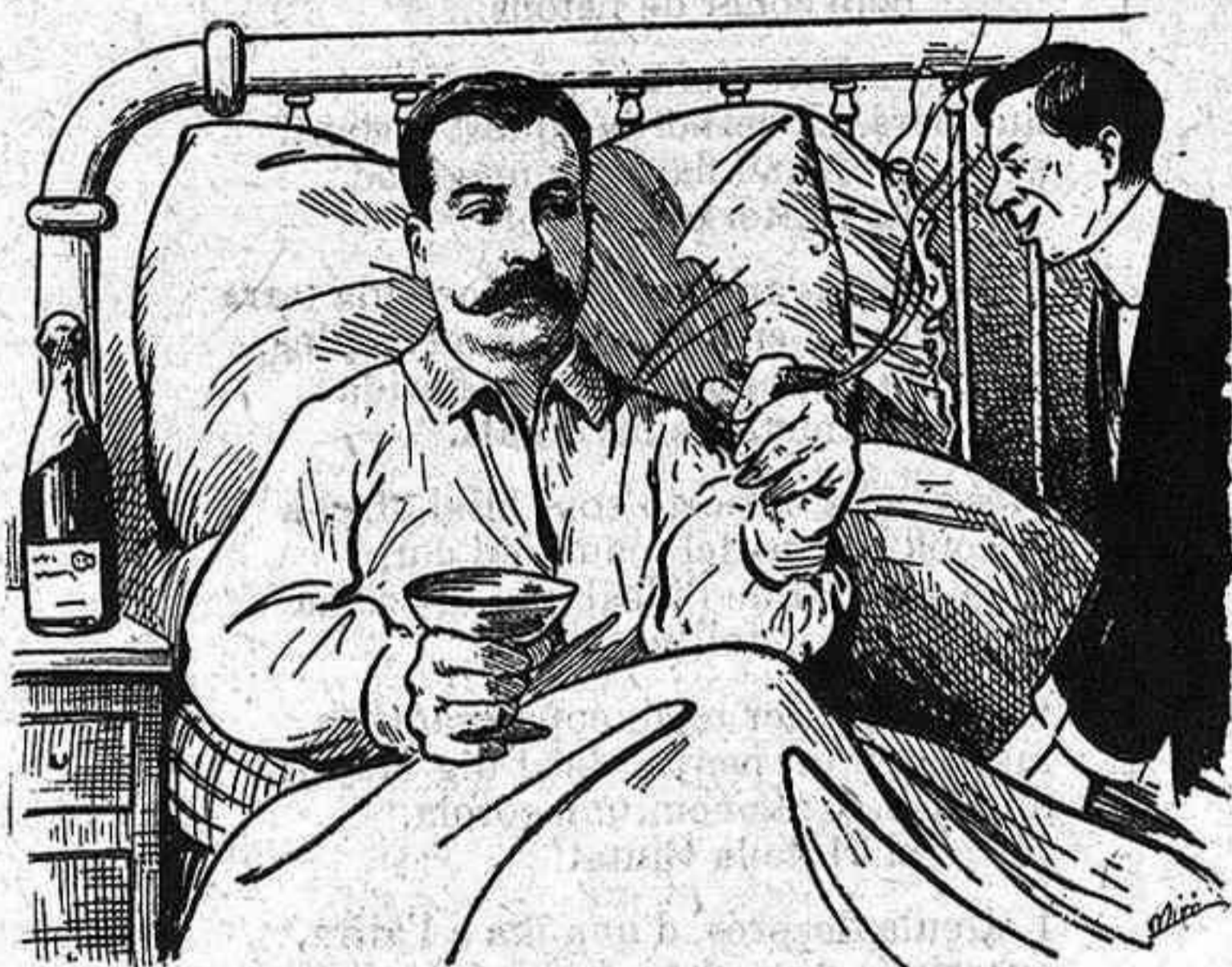
LLEGIT PER SON ILUSTRE AUTOR EN EL BANQUET QUE SOS AMICHS LI OFERIREN EL PASSAT DISSAPTE AL *Mundial Palace*.

Sénto, amics meus, avui florir ma vida
en la corona d'un sol jorn de llum.
L'ànima sento que'm sorgeix, esvelta
com un lliri radiant.

No ho escolteu? Entorn d'aquest cenacle
s'eleva'l chor d'una potent remor...
Es ella, és Ella, és la Ciutat, la musa
dels meus somnis i cants.

I vosaltres sou l'ànima mateixa
qui a la grandiosa massa dóna un verb;

L' ARCALDE ESTÁ MALALT

—Y bé, don Albert, ¿li sembla si durará molt aixó?

—Per lo que diu el doctor Ossorio, sospito qu' es qüestió de tot aquest mes.

UN PAPÁ QUE CONEIX Á LAS SEVAS FILLAS

—Hala, á netejar bé 'l pis; que si vé el dallon-sas, lo menos estareu quinze díes sense tocar es-combra ni plumero.

sou la rosa selecta on se congría
l'aroma seu dispers.

Un bategar de ritmes ens rodeja.
Dels obradors és l'incessant bullir.
Vibren les lires. Les filoses s'alcen
com vares de penons.

Fumejen en la nit les xemeneies.
Palpiten dins la fosca'ls estandarts.
¿Quin evocar de pressentides glories
cova dins l'avenir?

I els vostres cors, acomodant-se al ritme,
s'incorporen al càntic febrósenc,
i dirieu que's broda una altra estrofa
de foc al nostre entorn.

L'estrofa immodulable que construeixen
com les torres d'una ampla catedral,
un vent qui giravolta per les vies
i un pulular de gents.

El dringueig del cristall té resonancies

de la paraula ardent que no'ns diem,
i floten, tot passant, els desigs nostres
com sonar de petons...

¿Com os diria l'efusió sagrada
que pera mi desborda aquest instant?
¿Com os diria'l flamejar magnífic
de l'antorxa interior?

Jo os porto, amics, d'una dormida terra
el perfum d'encensari dels meus pins,
flaira de tarongers, blancor florida
d'atmetllers hivernals.

Més també os porto com filial ofrena
la copa oberta del meu àvid cor,
pera que'l vi de l'ideal que os crema
a gran doll hi vesseu.

Copa de l'esser meu, copa granítica
tallada en un penyal del Puig Major,
obra-t, sedenta com una corola,
al vi de la Ciutat!

I circula després, d'una mà a l'altra,
eucaristia d'un agap d'amor,
i hi beurem tots la sang de Catalunya
dins un vas mallorquí.

I els vostres llavis sentiran, bevent-hi,
una dolça i simbòlica sabor;
sumiran l'unitat catalanesca
a través terra i mar;

la conjunció d'una espargida raça
en el solar fervent d'una sola urb,
transfigurant la meva Barcelona
com el mur d'un Sion...

Amics, el Cisne espera... El meu navili
aparella les ales prompte al vol.
El seu ventre de cíclop ja flameja.
La banderola bat.

Que pera sempre en ma sandalia resti
de vostres vies l'ardorosa pols,

i que'l meu pit sempre conservi un hàlit
del vostre aire estrident.

Prenem comiat... Jo portaré a Mallorca,
dins la valva ambarina del vaixell,
del nostre vi simbòlic una gota
restada al fons del vas.

Una gota on fermenti l'amor nostra
com en el càlzer d'un diví ritual;
gota de sang materna catalana
dins un roc mallorquí.

I enllà del mar, l'escuma d'aquest brindis
s'inflamarà de nou en el meu puny,
i les colors d'un iris reflectant-s'hi
l'ungiran de claror.

Claror del vostre cel, de la llum vostra,
claror dels vostres caps i els vostres cors,
claror de la fornai i de la teia,
de caldera i de far.

Alcem els cors, tot elevant les copes,
per Catalunya i per la llibertat,
i que'l sol dels nous dies ens embaumi
l'altivesa del front!

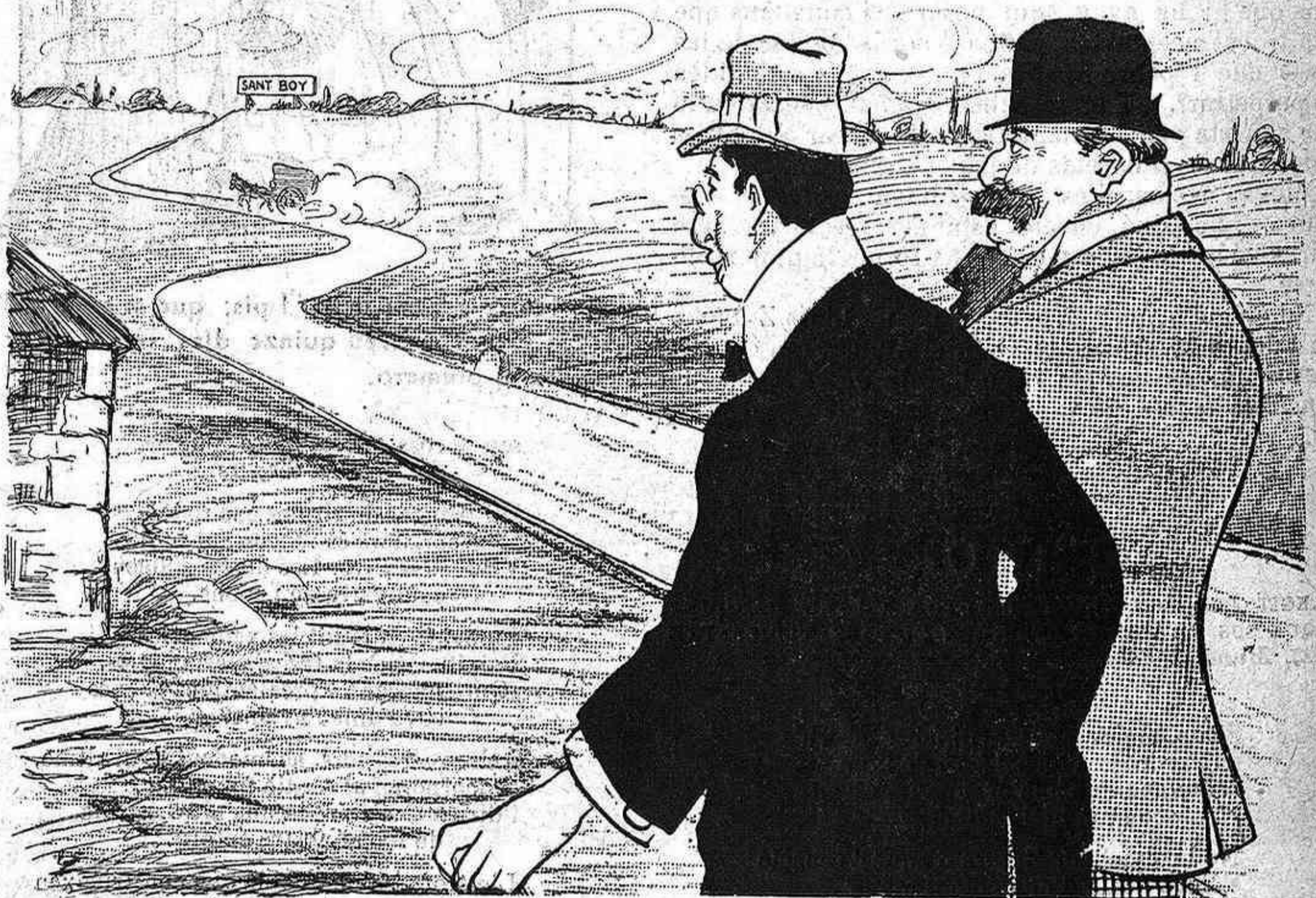
GABRIEL ALOMAR

GLOSARI

El glosador ha estat a Girona, i passejant-se per les voreres del Ter, el riu li ha fet pena i admiració.

Arriba tant cansat del treball, aquell Ter, que les seves aigües olives no tenen esma de reflexar les muralles negres i corcades de la ciutat gloriosa. És un riu que plega de la tasca, i la setmana ha estat treballosa. Desde que ha eixit de la penya en riallades de bromera,

POTSER SÍ

—¿Qu' és aquella tartana?

—Deu ser la Junta de festejos que se'n va á la torre á descansar de las fatigas d' aquests días.

LO QUE DIU UN DE LA BONA PREMPSA

—¡Qué tonto el «Sindicato»,
no fer cap professó!...
¡Un número barato
que 's va deixá á recó!

no ha pogut reposar ni un moment, no ha pogut jugar, no ha pogut riure. Allí on saltaria fent cascada, hi ha una resclosa que'l detura i el fa presoner per un canal; allí on reflectaria boscos, el fan entrar en una turbina, i el fan empènyer i el fan esclau; quan s'explaiaria en els camps, el carreguen de corretges i li fan moure engranatges i el tenen junyit a les màquines. No troba roda que no faci anar; no veu fabrica que no la dugui al damunt; i entrant per aquí i eixint per allà, quan arriba'l dissabte a Girona, suat pel treball, oliós, plè de borra i de greix de màquina, es comprèn que no tingui esma i que ni'ls brodats campanars ni les muralles ferides facin tremolar les seves aigües.

El Ter és un riu ben català. No és un riu gandul, és un riu obrer, és un riu que treballa, que's guanya'l pa, i al que's fadiga treballant no li demaneu que's deturi a contemplar les belleses ni les ruïnes del passat. Mira'l present, que l'aclapara, i camina vers el mar, aont hi ovira veles blanques que'l fan somniar en coses futures.

XARAU

POSTAL

Cóntam las tevas alegrías,
conta, amor méu, cóntam las bé;
també mas fondas melangías
jo 't contaré.

Dígam tas riallas si són fortas;
dígam cóm és el teu vestit;
dígam cóm són las flors que portas
demunt del pit.

De las dolsors assaboridas
no me 'n amaguis un sol mot;
mentres no 'm diguis que m' oblidas,
dígasmho tot.

Fesme saber qu' ets més hermosa
que quan te veyan els meus ulls,
y per' escriurem qu' ets ditxosa
omple de besos tots els fulls.

Així ab la joya del teu viure
ma pobra vida alegraré.
Ab l' alegría del teu riure
tot jo, amor méu, m' enriolaré.

MIQUEL ANGEL

PRINCIPAL

—El Senyor Pons?

—Está de Viatje, encare.

—¿Que 'n té per gayres días?...

Aixó el públich ho dirá. La nostra opinió es que aquesta obreta, que no deixa de tenir dos actes ben divertits, si no disposa de las facultats indispensables pera atraure consecutiva y diariament badochs á un teatro, pot molt ben alternar ab altres comedias estrenadas y... ¡ay! per estrenar... aguantantse una temporadeta en els cartells.

La traducció no es cap *dechado de bellezas*.

La interpretació bastant regular, sobre tot per part de la Sra. Morera y els senyors Jiménez y Santpere.

Pero... ¡valgam Sant Martí de Sasgayolas!, quina tristesa no fa veure y contemplar que empresaris, autors y actors s' entretenen en obras com aquesta, enginyosas, sí, pero que ara han perdut la meitat de la seva virtut... que 's consideran esbravadas!...

Sobre tot sabent que en millors y més adequadas épocas pera 'l género, ja las havían explotadas autors cómichs de tanta empenta com l' Aulés, en Llanas, en Vital Aza, etc.

—Pera demá vé anunciantse la primera de *Juventut de príncep*, transcendental obra del repertori alemany y per la qual han pintat un decorat *ad hoc* els reputats escenógrafs senyors Brunet y Pous.

¡Tinch un desitj de aplaudir de bona gana!

ROMEA

El senyor Ossorio ens ha perdonat la vida...

Definitivament demá, dissapte, día 10 obrirá *sus numerosas puertas* aquest teatro, *casa payral* de las lletras dramáticas catalanas, inaugurant la companyia, qu' es molt acceptable, ab una triada funció d' homenatge á Frederich Soler, quin programa consta de *El dir de la gent* y *La carretera nova*... que ja comensa á ser vella de tan anar anunciada, y manosejada y *bocasejuda*.

El senyor Ossorio ens ha perdonat la vida... Tantas mercés, senyor Elefant.

ELDORADO

Dissapte passat va debutar la companyia Balaguer-Larra.

Una gentada inmensa omplía el teatro.

S' estrenava una obra dels germans *Quintero* que va agradar extraordinariament.

Las de Cain, com tantas altras comedias de dits autors

es una poca-cosa enginyosíssima, una menudencia exquisida, una llemnadura pel paladar... que no alimenta, pero que satisfá.

L'argument de la comedia es senzillíssim, plácit y esllanguit que sembla mentida que pugui donar pasta pera tres actes admirables, plens de situacions graciosíssimas, enquadrat tot en un diálech elegant, saturat de una picardia ingénua may rebuscada.

Els tipos, sense ser nous en la escena, prenen tots ells un just relleu y serían casi perfectes si no abusessin dels dítxos «latiguillo-particular», del *mucho-mucho*, del *sí-sí*, del *yo... ya...*, del *me temo*, etc., etc.

Els actors de aquesta companyia compleixen tots com á bons.

Una coral felicitació als dos mestres: en Larra, en Balaguer.

El ram de senyoras també molt bé, la senyora Catalá en primer lloch.

Ben merescuts els aplaudiments que ressonaren durant la nit y que 'l públich, complascut, enviava als autors y als artistes!

CIRCO BARCELONÉS

Ha tingut lloch la *reprise* de la riolera opereta *El carnet del diable*.

Es aquesta una de las obretas que pel seu género picaresch millor s' adaptan á las condicions de la *troupe* Gravina.

S' hi distingeixen més que ningú las Sras. Bagnoli y Gravina (E.).

La presentació (trajos y decorat), espléndida.

—S' está fent corre en aquests moments, com una gran noticia, el próxim debut de una tal Denardis, primera típle de excelents mérits.

No faltarem á tal aconxeixement... Y aquella nit prometem ser tot ulls y tot orelles...

NOVETATS

La companyia que dirigirá el Sr. Gual debutará el día 15 ab *La vida pública* d' Emili Fabre.

Tocant á obras catalanas se diu que la empresa conta ja ab els següents autors admesos: Agulló, Coca, Costa, Crehuet, Folch, Gual, Guimerá, Iglesias, Marquina, Rusiñol, Montoliu, Morató, Mestres, Ors, Grau Delgado, Pous Pagés, Puig Ferrater, Pujols, Pujulá, Vidales, Vía y Viura.

En la llista de personal artístich hi forman senyoras y caballers ben competents en l' ofici de fer comedia, lo qual fa esperar que 'ns presentarán quadros ajustadíssims y arrodonits.

Un bell y sentit parlament del esmentat senyor Gual que fa de capslera al programa, anuncia magnífichs propósitos que no duptém esdevindrán reals actes per mica que 'l públich secundi els sacrificis dels principals col·laboradors en aquesta obra redemptora.

No insertem el document per manca d' espay y per haverlo ja publicat la premsa diaria.

L. L. L.

REBALLS DE LLAUNA

Ara, que s' acosta 'l temps dels moniatos y castanyas, recremantme las pestanyas y estudiant de día y nit, he lograt, per ff. inventar després de fer moltes provas, unas *torradoras* novas que 'm darán honra y profit.

Examinant el model, igual pot ser per la fatxa un rallador de formatge que un coixinet de brodar.

Es un invent enginyós, y avans que ningú me 'l vegi demanaré privilegi perque no 'l puguin copiar.

Sols per no donar que dir, primer que al públich donarlo me proposo presentarlo

al senyor Gobernador.

Donchs, treballant pel progrés de la Industria, bona fora que servís la *torradora* per *torrá* al seu inventor.

Don Lerroux, al ff. ha marxat á *Améquirá*... Bon viatge! Se 'n hi va ben equipat, —asseguran,— y es vritat; heusaquí 'l seu equipatge:

Una corona que havia allá, del Coll en la festa, cenyint sa gloriosa testa ab imperial gallardia.

Avuy d' ella no li resta ja més que 'l trist armassón; no té per lluhí en son front ni l' auriola de la gloria ni 'ls llorers de la victoria; s'ols queda *trampa y cartón*.

D' ilusions qu' ell se forjava se 'n ha fet un parcellet ab las calsas que portava aquell día que 's trobava á Rubí á casa en Palet. Se 'n dú també aquella *teya* destructora de ciutats; teya famosa que 'ns feya tanta por, que tothom reya per tots *ses quatre costats*.

En prova de son *civisme*, á l' altra banda de mapa s' emporta, com un batisme de son pur espanyolisme, aquell genial *jipi-japa*.

S' emporta en lloch preferent uns breus per l' anyorament; herba negra per las sanchs, y un *Sant-Cristo* de valent y una guía d' Hostafranchs.

S' emporta una colecció de remeys contra la pega; y s' emporta *icómo no?* un retrato d' en Cambó que quan té rabia 'l mossegal

En aquest temps, com cada any, més ó menos retrassada van fent la inauguració tots els distints Espectacles.

Cine, ópera, concerts, ball, sarsuela, comedia, drama, saynet (al Ajuntament cada dijous á la tarde,) pantomima y atraccions, escándol y pedregada...

Tot aixó no será res comparat ab l' espectacle que del vint al vint-y-cinch segons diuen se prepara.

Alló no será saynet, *vaudeville* ni melodrama: será tot comedia, tot comedia de la més alta.

PEP LLAUNÉ

Fent als teatros del género chico terrible competencia, segueix l' aplaudit y acreditat Ajuntament de Barcelona divertint al públich ab las representacions que cada dijous sol donar del graciós saynet titulat: *El desgavell dels Consums*.

¿Qué signifícan *La casa de los escándalos* ó *Las bravias* al costat d' aquesta farsa grotesca en la que lo inesperat

«AUN HAY CLASES»

Mariano Foix
1908

—Bé 'l deurás anar á veure.
—¡Jo?... ¡Que 't pensas que soch el noy de 'n Vidal y Ribas?

de las situaciones y la llibertat del gesto corren parellas ab lo pintoresch del llenguatge?

¡Llástima que la obreta que tres senmanas há vé representantse al Saló de Cent no vaji amenisada ab una mica de xim-xim!

Una idea...

¿Per qué 'l senyor Mundi, quí, segons tením entés, toca alguna cosa, no escriu per ella quatre numerets?...

Aixís tot estaria á la mateixa altura.

La música, la lletra... y el públich que ab tan admirable mansuetut tolera aquest espectacle.

Segons opinió del concejal lerrouxista senyor Giménez, manifestada l'altre día en ple Consistori, «ningú té 'l dret de demanar explicacions á ningú.»

¿De debó?

Ara comprench perque 'l seu amo, quan li preguntan qué n' ha fet dels 28,000 duros rebuts de l' Argentina, respón que se 'ls ha gastat *como le ha dado la gana*.

En el món lerrouxista se gasta aquesta lógica. Ningú té 'l dret de demanar explicacions á ningú.

¡Molt bé!

Verdaderament encantat, llegeixo:

«La Junta directiva del *Sindicato de iniciativa* convocará als senyors subscriptors pera donalshi compte de la inversió dels fondos recaudats.

»L'acte tindrà lloch en un local tancat, capás pera

1,500 personas, y sóls podrán entrarhi els que presentin el recibo de suscripció.»

¿Veuhén?... D' aixó se 'n diu procedir ab tino y cordura. El *Sindicato de iniciativa* acaba per allí hont havia d' haver comensat.

¿Quí no li feya celebrar també las festas en un local tancat y á cubert de la pluja, lluny de las miradas del públich y sense altres testimonis que 'ls senyors subscriptors?

Llavors nosaltres, respectant el sagrat dret que cada hu té de fer papers ridículs á casa seva, no 'ns hauríam ficat en res y tot hauría anat com una seda.

No han volgut ferho així y, naturalment, han hagut de aguantar las conseqüencias... y l' aygua.

Si al menos, escarmentats, un altre any ho tinguèssin present!...

¡Qué interessant y ben informada va apareixent de día en día la nostra premsa rotativa!

Diumente 'ns explicava que l' americá Wilbur Wright havia tornat á fer á Le Mans varis ensaigs ab el seu aeroplá. Y referintse á un d' ells deya:

«La duració del vol ha sigut de 3 minuts, 21 segóns y 8 quints de segón.»

¿Qué tal? ¡Fins dels quints de segón arriban ja á pendre nota els nostres diaris!

Els lectors, es clar, varen quedar-se altament satisfets d' aquesta maravillosa precisió cronométrica.

LA NOTA DEL DIA

—¿Qué porteu aquí, Xanxes?

—El bullit de Consumos. Nos lo hacen sacar de la Casa Grande porque dicen que no s' hi puede tener cara.

EXPLICANT LA RETIRADA

—¿Y cómo t' ho has arreglat pera escaparte de la sessió?

—Els he dit que m' era impossible esperar-me, que tenia ocupacions urgents...

Pero més, sens dupte, n' haurían quedat si la informació no s' hagués aturat aquí.

Ja que hi estaven posats ¿per qué no 'ns deyan—per exemple—si Mr. Wright al elevar-se duya pantalón de quadros com en La Cierva ó no 'ns explicavan lo que l' aeronauta havia menjat per esmorzar, aquell día?...

Una ignocentada del *Brusi*.

«Las fiestas—se refereix á las del pobre *Sindicato*—han atraído cierto número de forasteros, con lo que se habrá contribuido á desvanecer la atmósfera creada por los atentados terroristas.»

Pero, vinguem aquí, sant cristiá: suposant que 'l *Sindicato* hagi realment desvanescut l' atmósfera creada pels atentats terroristas, ¿quí li diu á vosté que 'l remey no ha sigut pitjor que la enfermetat?

¿Vosté sab el terror que 'ls festejos de la famosa Junta han sembrat entre 'ls vintinou forasters que las han vingut á veure?

¿Ignora vosté que tots ells, tremolant de cap á peus y morts de pánich davant d' aquells pals, d' aquelles flors y d' aquella *marcha de las antorchas*, se 'n han anat al poble ab el ferm propòsit de no tornar may més?

Al *Mundial Palace*, dissapte á la nit:

—Dispensi: de aquells dos del bigoti que hi ha allí á la presidencia ¿me voldría dir quin es l' Alomar, el de la esquerra ó el de la dreta?

—Perdoni... pero aquí no hi ha ningú de la dreta... Aquí tots som de l' *esquerra reconsecrada*

Un altre homenatge á l' Alomar.

Tindrà lloch el dimecres, al «Centre Nacionalista Republicà» del Passeig de Gracia, y consistirà en una vetllada política que presidirà el diputat don Jaume Carner.

Hi pendrán part notables oradors republicans y el propi Gabriel Alomar llegirà un treball inédit.

Es d' esperar que la festa del «Centre Nacionalista» resulti animadíssima y ben digna del ilustre escriptor, company nostre, á qui va dedicada.

Aquesta sí que may hauría arribat á pensármela.

¡Descendir els antisolidaris del nostre Ajuntament fins á tolerar la jefatura de 'n Ximénes!

Desde en Giner hasta aquest senyoritu, han passat per en Pinilla, en Zurdo, en Palau, en Magriñá y altres rradicalíssims companys de la *Casa del pueblo*.

També en moltes ocasions actúa de jefe de *pelea* en el Consistori, un ex-tinent d' arcalde valenciá, qui ha cambiat de taula de la premsa pera poder donar millor las ordres als seus súbdits de *caza y boca*.

Ara sí que poden dir els lerroxaires que tenen un cap... sigrany de punta y panxa.

El *Brusi*, un diari que se suposa tan serio, publicava l' altre día una gazetilla-anunci participant als lectors que al mestre no sé quants Alfonso, li havían regalat una batuta, capsada d' or, dintre d' un estuig de rica pell, obsequi de la colonia estiuhenca de Vallvidrera, com mostra de gratitut pels concerts que organís en la terrassa de can Busquets y que, per cert, deixaren molt que desitjar.

Sempre es bó tenir pares y padrins gazetillers de diaris *serios*, ¿no 'ls sembla?

—¿En qué se sembla un safreig á la Comissió de Consums?

—En que s' hi fa escándol.

—No, senyor.

—En que hi ha bugaderas...

—Tampoch.

—Me dono, donchs...

—¡En que casi may se 'n pot treure l' aygua néta!

—En Prat de la Riba acaba de renunciá una creu...

—¿Pel carácter centralista?

—Nó,... porque es de massa preu!

Dilluns tingué lloch á la Casa Butséms y Fradera la solemne entrega del premi ab que la nostra Corporació Municipal ha distingit aquell establiment en el darrer Concurs anual de fatxadas y edificis artístichs.

LA ESQUELLA, que fou invitada al acte pero que per sas ocupacions no hi pogué assistir, s' associa á la demostració de simpatía que la citada Casa rebé el dilluns á la tarde en el seu premiat despaig del carrer de Pelayo.

L' arcalde ha promés un premi consistent en cent *llubins* al vehí de Barcelona que conti ab dotze ó més fills.

Y per xó al seu marit deya

una dona que 'n té sis:

—Noy, ¿qué fas parat?... Anmatl...

Au, qu' estém á mitj camí!

El doctor Ferrán ha dit en plé Congrés de Zaragoza que pera aminorar els estragos de la tuberculosi fóra convenient suprimir els exércits en temps de pau.

Aquesta frasse, naturalment, s' ha comentat moltíssim. Y no n' hi havia per menós.

Lo que deuen dir els comentaristas:

—Y donchs, quan vinga la guerra, ¿ab qué farém la pau si se suprimeixen els exércits?

Y tenen rahó. Tan mateix aquests sabis son ben visionaris, ben utopistas, ben romántichs, y ben carregats d' ilusionsl...

Llegeixo ab certa estupefacció:

«A pesar de que van á abrirse las Cortes el día 12, don Francisco Cambó no irá á Madrid hasta fin de mes.»

¿Y cóm es aixó?... A qué deu ser degut aquest aplassament?

Pero... callin: ja hi caich... ja sé qué espera...

Qu' en Puig y Alfonso hagi sortit del compte!

Una banderilla á temps.

Dos amichs se passejan per la Rambla, y un d' ells qu' es molt burro y 's dona molt pisto diu al altre:

—¿Veus aquella xicota?... Es gran amiga meva... Y molt intel·ligent, noy... Te dich que té talent per dos...

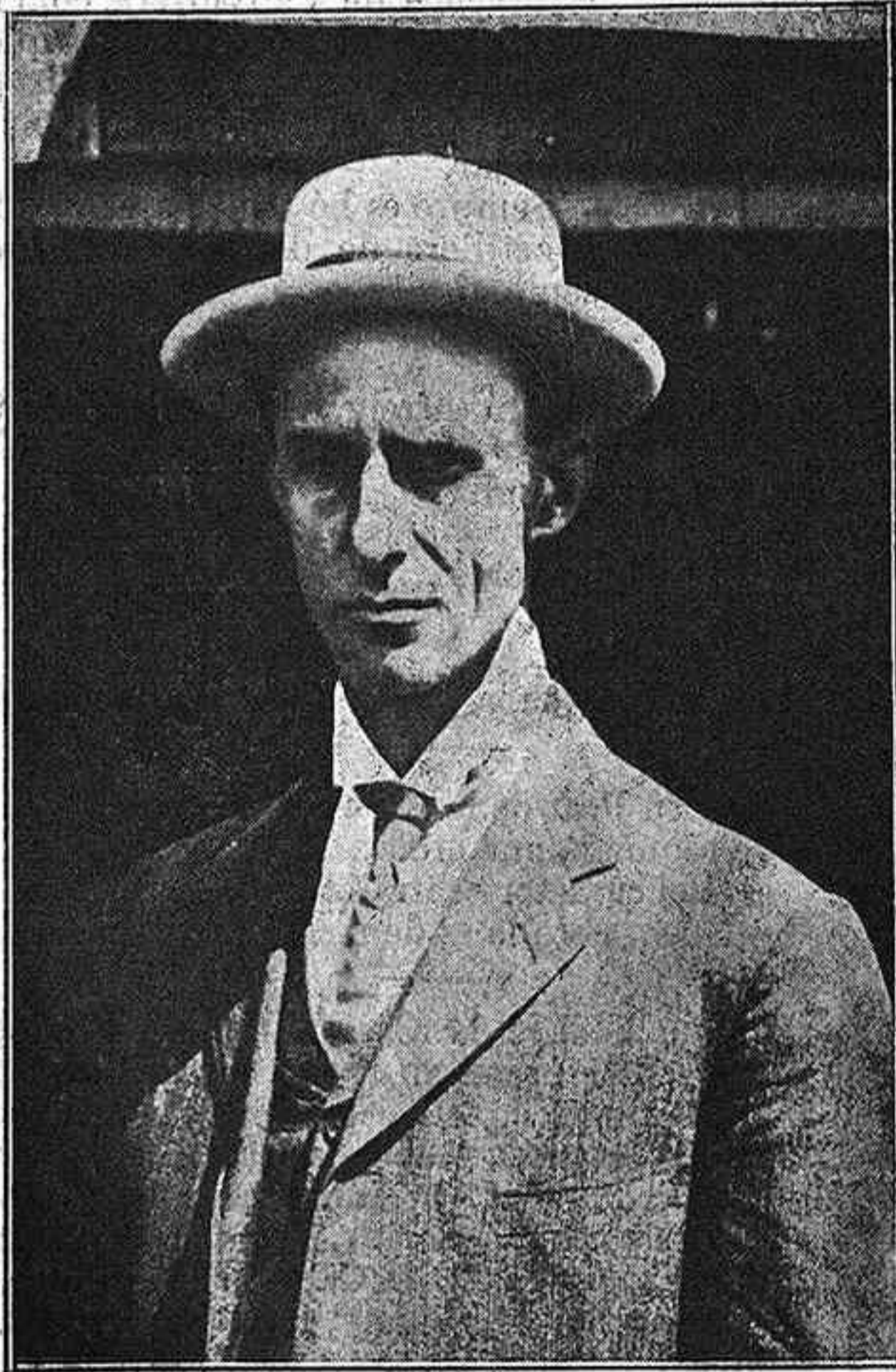
—¿Per dos?... Cásathi, donchs, homel...

¡Fora bit de bou!

Recepta anti-sogrística

Gendres qu' aneu á trompadas ab la sogra constantment,

UN CONQUISTADOR DEL AYRE

WILBUR WRIGHT

autor del aeroplá ab el qual el día 6 del corrent realisá á Le Mans (Fransa) un admirable vol que va durar més d' un' hora.

de cada deu, nou vegadas l' home 'n sol sortir perdent.

Jo á ma sogra la estobava senmanalment, lo més tart, y es clá, el vehinat me tractava d' home dolent y cobart.

Cansat al fi d' obsequiarla, com fan molts, ab bit de bou, vaig resoldrer, per domarla, estudiá un sistema nou.

De nous torments, ab porffa vareig trobarne un vagó; pró quan era á fer la tría cap me semblava prou bó.

Ja comensava á aburrirme quan ¡plaf! la casualitat vingué un día á sugerirme el remey tan desitjat.

Portant la dona y la... berra per una certa montanya, al ésser dalt de la serra vegí una pendent extranya.

Una magistral pensada surgeix en el cervell meu; fingeixo una relliscada, me repenjo al damunt seu,

li falla 'l peu, cau d' esquena, rodola... y en un moment, desde dalt de la carena va á pará al fons del torrent.

Imaginántmela morta, ¡ahl... ¡quín salt va ferme 'l cor!... Pero, ben clá 'l ditxo ho porta: l' herba dolenta may mor.

Duta á casa en un bayart, vingué 'l metje desseguida, y no més li va trobar la llengua del tot partida,

els dos genolls sense pell, la orella dreta esquinsada, un esboranch al clatell y una costella ensorrada...

Resúm: que un éxit complet ha sigut la tal cayguda; en mitj any s' ha restablert, iperó ha quedat tonta y mudal...

Aquest nou procediment es de segurs resultats y á més deixa al gendre exent de responsabilitats.

MANEL NOEL

SOLUCIÓNS

A LO INSERTAT EN EL ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA I.—*Es-cu-pi-na-da.*
- 2.ª ID. II.—*Fi-lo-me-na.*
- 3.ª MUDANSA.—*Veu, viu.*

XARADA
DETECTIVADAS

EL ROBO DE LAS FIGAS DE MORO

—Amich Wastóns, la cosa está que peta; avuy m' han confiat un nou servey y si 'm voleu prestar la vostra ajuda... —Ja sab que jo may dich que nó de res.

QUADROS CATALANS

—¡ Cap al treball !...

(Inst. Fernández)

—Donchs, en marxa; pujém al automòvil y cap á Shardagnola falta gent.—

Al entrar en el poble en Serlock guayta hu terra y diu: —Per 'quí hi han passat bèns y el seu pastor era un *quarta-segona* y, per més senyas, coix y molt garrell.

—¿Cóm ho sab vosté?

—Aquestas bolas negras del tamany d' una oliva...

—Ja l' entench.

—Y las patadas de aquesta *tres-quarta* son d' un coixet garrell.

—Molt bé, molt bé.

—Entrém ara en aquesta taberneta que s' hu *dos-terça-quarta* «*El cep novell.*» ¡Ep, taberner!

—¿Qué hi ha?... ¿Qué volen beure?

—Poseu dos cigalóns.

—Molt bé.

—Escolteu:

¿no hi ha per aquí prop una masía que té molta *total* pels pins?

—Ja ho crech;

agafin el camí que vé á l' esquerra y van seguint amunt, fins á l' indret de una barraca gran que está voltada de garrofers, y á cent passas després trobarán la masía que desitjan.

—Moltas mercés, bon home.

—Passihobé.

—Pujém, amich Wasttóns, al automòvil y entornemnos á casa.

—¿Ja está llest?

—Sí; ja he trobat la pista que buscava. ¿No heu vist cóm tremolava el taberner?

—Pot ser tenia fret.

—Y de quín modo se gratava las mans.

—*Dos* he vist res.

—¿Y aquell estrep que duya á la camisa ab una taca com d' un color vert, tampoch l' heu vist?

—Tampoch.

—Donchs, aquest home es el que avants d' ahir va aná al Poblet á pendre totas las figas de moro del hort de can Trenyina; prou que 's veu ab la picó que té á las mans encare y l' estrep y la taca que 's va fer al volguer enflarse.

—*Tersa* deixa parat, senyor Serlock.

—Y finalment al *cinch* jo una mirada per la casa en un recó he flat un gros cistell...

—¿Plé de figas de moro?

—Nó; de préssechs; las figas las devían haver tret.

J. STARAMSA

ANAGRAMA

—Si 'm sabs fer á la corbata un *total* bonich y fort,

EL PÚBLICH Y ELS TEATRES CATALANS

—Sí, senyors... Jo voldria
protegirlos á tots,

pro si no 'm fan á trossos...
Ino hi veig la solució!

jo prometo regalarte...
—¿Qué?

—No; la meva neboda que ja la coneixes; no fa gayre
estona l' he anomenada.

—Lo més gros forch de tot.
MANEL B. FONTÁS

F. ARMENGOL Y BURGÜÉS
TARJETA

QUINQUÉ NUMÉRICH

- 7 2 .—Nota musical.
- 9 5 .—Idem.
- 7 8 9 .—En els terrenos.
- 7 8 4 8 .—Animas.
- 9 8 4 8 7 .—Temps de verb.
- 8 9 8 6 8 7 .—Verb.
- 1 8 7 5 4 8 4 .—En els pobres.
- 4 8 7 4 8 3 2 7 .—En las tartanas.
- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 .—Pés.
- 2 3 2 .—Lletra.
- 2 9 2 .—Idem.
- 6 8 4 8 .—Animal.
- 8 3 5 4 8 .—Nom de dona.
- 9 8 4 8 .—Temps de verb.
- 6 8 4 .—Animal.
- 1 5 9 .—En las montanyas.
- 6 7 8 .—En un graner.
- 3 5 4 .—No es de día.
- 8 7 4 .—Belleza.
- 7 5 4 8 .—Nom de dona.
- 8 4 2 1 8 .—Poble aragonés.
- 6 7 8 4 8 7 .—Verb.
- 8 3 4 9 2 6 8 .—Embutit.

EMILIO CANA SALA
TARRASSA

Ab aquestas lletras degudament combinadas formar el
nom de quatre carrers de Barcelona.

MIQUEL SERRATS Y CAMPS

GEROGLIFICH

1
A D :
B L A T
C I
A
Sempre

V
RICARDO LAFFITTE

CONVERSA

PETADOR

—La noya de la Matilde ¿es morta, Ramón?
—Podría ser. Sa mãre l' altre día, 'm digué que no te-
nia cura. ¿Que potser t' ho ha dit la tía?

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20
Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Muy pronto aparecerá
EL AÑO EN LA MANO

Almanaque-enciclopedia de la vida práctica
para el año 1909

El Año en la Mano

es el libro más popular en su género por sus condiciones artístico-literarias, su amenidad, su interés en todos los ramos del saber, su presentación lujosa y la economía de sus precios.

El Año en la Mano para 1909

será un libro para todo el mundo, pues, además de constituir una obra amena de puro pasatiempo para las personas curiosas de carácter imaginativo, será también de real y positiva utilidad práctica, indispensable á las gentes que gustan de la instrucción, gracias á los diversos conocimientos nuevos que de la humana inteligencia encerrarán sus páginas.

El Año en la Mano

ofrecerá á sus favorecedores **NUMEROSOS REGALOS**

Todos los compradores de

El Año en la Mano

tendrán participación en la próxima

Lotería de Navidad

EL AÑO EN LA MANO se venderá á los precios siguientes:

Encuadernado en cartón. Ptas. 1'50

Encuadernado con tapas oro y relieve. » 2

PUEDEN NUESTROS CORRESPONSALES FORMULAR PEDIDO

NOVETAT

HISTORIES D'ALTRE TEMPS

PIERRES DE PROVENÇA

Preu: UNA pesseta

NOVA EDICIÓ

SANTIAGO RUSIÑOL

Els Jocs Florals de Canprosa

Preu: UNA pesseta

En preparació

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

**ALMANACH
PERA 1909**

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

EL HERALDO... DE MADRID ó LA «ANUNCIATA» DE DON ÁNGEL

—Te-re-rí'... Se fa saber: que las verdaderas festas no son las que acabeu de passar, sinó las que aneu á comensar molt aviat...